

ŞERHLİ “DÖVİZLİ SÖZLEŞMELERİN TÜRK LİRASINA ÇEVİRİLMESİNE DAİR BAKANLIK TEBLİĞİ” (2018-32/51)

Memduh ASLAN, Doç. Dr.

Akın Gencer ŞENTÜRK, Avukat

F. Eda BAYSAL, Avukat

Ankara - İzmir, 06.10.2018

Resmî Gazete: 6 Ekim 2018 Cumartesi-Sayı : 30557 – Hazine ve Maliye Bakanlığından

TÜRK PARASI KIYMETİNİ KORUMA HAKKINDA 32 SAYILI KARARA İLİŞKİN TEBLİĞ (TEBLİĞ NO: 2008-32/34)'DE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ (TEBLİĞ NO: 2018-32/51) ve **ŞERHLERİMİZ**

MADDE 1 – 28/2/2008 tarihli ve 26801 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008-32/34)’in mülga 8 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Döviz Cinsinden ve Döviz Endeksli Sözleşmeler

MADDE 8 – (1) Türkiye’de **yerleşik kişiler**; kendi aralarında akdedecekleri, konusu **serbest bölgeler dahil** yurt içinde yer alan gayrimenkuller olan, konut ve çatılı iş yeri dâhil **gayrimenkul satış sözleşmelerinde** sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer **ödeme yükümlülüklerini** döviz cinsinden veya döviz endeksli olarak kararlaştıramazlar.

(1) Bu maddede sayılı gayrimenkul satış sözleşmeleri, Kararda da sayılı olduğundan konu yönünden bir sorun görünmemektedir. Ancak Tebliğ, uygulamaya Serbest Bölgeleri de dâhil etmiştir ki bu düzenleme Serbest Bölgeler Kanunda kambiyo mevzuatının serbest bölgelerde uygulanmayacağı yolundaki hüküm karşısında anlamlı değildir.

Zira yine Serbest Bölgeler Kanunu, serbest bölgelerde işlemlerin dövizle yapılacağını ve Cumhurbaşkanı'nın aksine Türk lirası ile işlem yapılmasına karar verebileceği hükmünü taşımaktadır.

O halde bu düzenleme Serbest Bölgeler Kanununa atfen çıkarılmış bir Cumhurbaşkanlığı Kararı ortada olmadığından yetki yönünden sorun yaratmaya açıktır.

(2) Türkiye'de yerleşik kişiler; kendi aralarında akdedecekleri, konusu **serbest bölgeler dahil** yurt içinde yer alan gayrimenkuller olan, konut ve çatılı iş yeri dâhil **gayrimenkul kiralama sözleşmelerinde** sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştıramazlar.

(2) Kararda gayrimenkul kiralama sözleşmesi kapsama alınmıştır. Tebliğin bu sözleşme türü içerikli olmasında sıkıntı yoktur. Ancak yine burada Tebliğ Serbest Bölgeler konusuna girmiştir ki, Serbest Bölgeler Kanunu uyarınca bu yönde Cumhurbaşkanlığı Kararı ile düzenleme yapılmadıkça Tebliğin bu kısmı sorunlara yol açacaktır.

(3) Türkiye'de yerleşik kişiler; yurt dışında ifa edilecekler dışında kalan, kendi aralarında akdedecekleri, **iş sözleşmelerinde** sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştıramazlar.

(3) Kararda iş sözleşmeleri kapsama alınmıştır. Dolayısıyla Tebliğ ile yurt dışında ifa edilecekler için istisna yetkisi kullanılmış olması bir sorun oluşturmayacaktır.

(4) Türkiye'de yerleşik kişiler; kendi aralarında akdedecekleri, aşağıda belirtilenler dışında kalan **danışmanlık, aracılık ve taşımacılık dâhil hizmet sözleşmelerinde**, sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştıramazlar.

(4) Hizmet sözleşmesi hukuki bir tanımdır ve Türk Borçlar Kanununda iş sözleşmesinin genel düzenlemesidir, TBK da yer alan hizmet sözleşmesi tanımı içerisinde yer almayan danışmanlık, aracılık ve taşımacılık dahil denilerek sayılanları örnek olarak belirtilerek "hizmet" kavramı "hizmet sözleşmesi" kavramından ayrılmış

ve mal teslimi haricindeki tüm hizmet teslimleri olarak uygulama genişletilmiştir. Kararda bu amaçlanmış ise düzenlemenin her türlü mal ve hizmet teslimine yönelik sözleşme denilmiş olması gerekirdi. Kapsamda olmayan sözleşme türleri için istisna da getirilemez.

Dolayısıyla adeta KDV Kanunu'nda yer alan "hizmet" tanımından hareketle yoruma gidilmiş izlenimi veren Tebliğ düzenlemesi, Karar da yer almayan Sözleşme türlerini de dâhil ederek dayanağını aşan bir yetki kullanımı izlenimi yaratmaktadır.

a) Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişilerin taraf oldukları hizmet sözleşmeleri,

(4/a) Vatandaşlık bağı bulunmayan kişiler 2006/11472 BKK ile yapılan tanım değişikliği ile Türkiye'de yerleşik kişi kapsamından çıkartılmıştır, zaten kapsam dâhilinde değildirler. Burada Tebliğde yer alan tekrar bir vurgu olarak algılanır ise sorun yoktur ama farklı yorumlara da neden olabileceğinden sakıncalı olmuştur. Yerleşik kişi tanımı zaten 32 sayılı Karar'ın ana metninde yer almaktadır.

b) İhracat, transit ticaret, ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı hizmet ve faaliyetler kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri,

c) Türkiye'de yerleşik kişilerin **yurt dışında gerçekleştirecekleri faaliyetler** kapsamında yapılan hizmet sözleşmeleri,

ç) Türkiye'de yerleşik kişilerin, kendi aralarında akdedecekleri, **Türkiye'de başlayıp yurt dışında sonlanan ve yurt dışında başlayıp Türkiye'de sonlanan elektronik haberleşme** ile ilgili hizmet sözleşmeleri.

(5) Türkiye'de yerleşik kişiler; kendi aralarında akdedecekleri, 16/12/1999 tarihli ve 4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda tanımlanan **gemilerin inşası, tamiri ve bakımı dışında kalan eser sözleşmelerinde** sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştıramazlar.

(5) Kararda eser sözleşmeleri kapsama alınmıştır. Gemilerin inşası, tamiri ve bakımı istisna edilmiştir. Eser sözleşmelerini sadece inşaat alanı ile sınırlı görmemek gerekir, kişiler üzerinde tedavi amacı dışında yapılan her türlü estetik işlemi, sipariş üzerine yazılan yazılım da eser sözleşmesi kapsamına girmekte olduğunu göz önüne almak gerekir.

(6) Türkiye’de yerleşik kişilerin; kendi aralarında akdedecekleri, iş makineleri dâhil taşıt satış sözleşmeleri dışında kalan menkul satış sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırmaları mümkündür.

*(6) Kararda menkul satış sözleşmeleri kapsam altına alınmıştır. İş makinaları dahil taşıtlar dışındakiler istisna ile tekrar kapsam dışına çıkartılmıştır. Her türlü emtianın dövizli olarak satımına devam edilebilecektir. İş makinaları Karayolu Trafik Kanununun 3. Maddesinde “Yol inşaat makineleri ile benzeri tarım, sanayi, bayındırlık, milli savunma ile çeşitli kuruluşların iş ve hizmetlerinde kullanılan; iş amacına göre üzerine çeşitli ekipmanlar monte edilmiş; karayolunda insan, hayvan, yük taşımada kullanılmayan motorlu araçlar olarak” tanımlanmıştır. İş ekipmanları buna dâhil mi, biraz daha açıklayıcı olması gerekirdi. Örneğin sabit vinç, KTK kapsamında değil, ancak kavram olarak iş makinası kavramı içerisinde, diğer taraftan silindir aracı iş makinası olmakla birlikte, motorsuz silindirler iş ekipmanı olarak taşınır (menkul) kavramının içerisinde gibi...**MADDE 1 – 28/2***

Burada dikkat çekmek istediğimiz bir husus ise Karar ile Bakanlığa Sözleşme türleri itibari ile istisna belirleme yetkisi verilmiş ise de bu yetkinin aynı tür sözleşmenin farklı konuları için ayrı ayrı kullanılmasının sıkıntılı bir durum yaratmasıdır. Satım sözleşmeleri için bir istisna getirmek farklı bir yetki kullanımı iken, sadece bazı “şey”lerin satışı için istisna getirmek farklı bir hukuki değerlendirme olmaktadır.

(7) Türkiye’de yerleşik kişilerin; kendi aralarında akdedecekleri, iş makineleri dâhil taşıt kiralama sözleşmeleri dışında kalan, menkul kiralama sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırmaları mümkündür.

(7) Yukarıda satım için yer alan açıklamalar burada kiralama için de aynen geçerlidir.

(8) Türkiye’de yerleşik kişilerin; kendi aralarında akdedecekleri, **bilişim teknolojileri** kapsamında **yurt dışında üretilen yazılımlara ilişkin** satış sözleşmeleri ile **donanım ve yazılımlara ilişkin lisans ve hizmet sözleşmelerinde** sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırmaları mümkündür.

(8) Karar kapsamında menkul ve gayrimenkullerin satışı yer almaktadır. Eser sözleşmesi kapsamına giren haller haricinde yazılımlara ilişkin karar da bir sınırlama yoktur, aynı şekilde lisans sözleşmeleri ile yukarıda değindiğimiz gibi hizmet teslimine yönelik sözleşmeler de kapsamda olmadığı halde tebliğ ile kapsama alınmıştır. Karar, Karar da sayılan sözleşmelere istisna getirme konusunda Bakanlığa yetki verdiği halde burada farklı bir şekilde Kararda sayılmayan sözleşmelerin kapsama alınması nedeni ile yetki aşımı gündeme gelmektedir.

(9) 4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu ile 491 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda tanımlanan **gemilere ilişkin finansal kiralama (leasing) sözleşmelerinde**, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

(9) Finansal kiralama ile leasing ayrı sözleşme türleri gibi kararda yer almasına karşın Tebliğ ile aynı anlama sahip kavramların doğru olarak bileştirilmiş olduğu görülüyor. Gemilerin finansal kiralaması istisna kapsamına alınmıştır.

(10) Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın 17 ve 17/A maddeleri kapsamında yapılacak **finansal kiralama (leasing) sözleşmelerine** ilişkin bedellerin döviz cinsinden kararlaştırılması mümkündür.

(10) Dövizli finansal kiralama kredisi kullanılan menkul/gayrimenkuller istisna kapsamına alınmıştır. Özellikle araç kiralamalarında önemli bir sorun teşkil edecektir.

(11) Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile **vatandaşlık bağı bulunmayan** Türkiye’de yerleşik kişilerin taraf olduğu **iş sözleşmelerinde**, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

(11) Vatandaşlık bağı bulunmayan kişiler İbaresini yukarıda 4/a bölümünde tarafımızca irdelenmiş olup, burada da geçerlidir.

(12) **Kamu kurum ve kuruluşları ile Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin** taraf olduğu gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama dışında kalan sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

(12) Kamu kurumları ve Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketleri gayrimenkul satış ve kiralama hariç karar kapsamından muaf tutulmuş olduklarını görüyoruz. Burada bakanlığa kapsam dışında hal belirleme yetkisi verilmişti, aynı kapsamdaki bir sözleşmeyi hariç tutabilir, ancak muafiyet belirleme yetkisi tartışmalıdır. Diğer taraftan TSK güçlendirme vakfı şirketleri de eksik bir tanımdır, zira bağı ortaklıkları, iştirakleri ve dolaylı bağı ortaklıkları olduğu şirketler vardır. Dolaylı bağı ortaklıklara doğrudan ortaklık ilişkisi yoktur, her türlü ortaklık oranı vakıf şirketi yapar mı? İleride savunma sanayi hariç bir şirkete ortak olduğunda o şirket de bu bend kapsamında olacak mıdır? Yap işlet devret modelleri kapsamında yapılan işler de karar kapsamından bu yolla çıkmış olduğunu gösteriyor. Aynı işi kamu ile yapan ile özel sektör ile yapan arasında da haksız rekabet oluşacaktır. Yetki kapsamında bulunmayan muafiyet uygulaması adalet anlayışını zedeleyebilir.

(13) **Kamu kurum ve kuruluşlarının taraf olduğu** döviz cinsinden veya dövize endeksli ihaleler, sözleşmeler ve milletlerarası anlaşmaların ifası kapsamında olmak kaydıyla; yüklenicilerin üçüncü taraflarla akdedeceği gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmeleri dışında kalan sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

(13) Kamu ihale ve sözleşmelerinin karar kapsamından çıkarıldığı görülmektedir. Bir üste yer alan açıklamalar burası için de geçerlidir.

(14) Hazine ve Maliye Bakanlığının 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı **Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında gerçekleştirdiği işlemlerle** ilgili olarak bankaların taraf olduğu sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

(14) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları, kamu iktisadi teşebbüslerini, özel hukuk hükümlerine tâbi olmakla beraber sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait olan kuruluşları, fonları, kamu bankalarını, yatırım ve kalkınma bankalarını, büyükşehir belediyelerini, belediyeleri ve bunlara bağlı kuruluşlar ile sair yerel yönetim kuruluşlarını, yap-işlet-devret, yap-işlet ve işletme hakkı devri ve benzeri finansman modelleri çerçevesinde gerçekleştirilmesi öngörülen projeler kapsamında ödeme yükümlülükleri Hazine Müsteşarlığınca garanti edilen işlerin de kapsam dışında alınmış olduğu görülmektedir.

(15) Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 6362 sayılı **Sermaye Piyasası Kanunu ile bu Kanuna dayalı olarak yapılan düzenlemeler çerçevesinde sermaye piyasası araçlarının (yabancı sermaye piyasası araçları ve depo sertifikaları ile yabancı yatırım fonu payları da dahil olmak üzere) döviz cinsinden oluşturulması, ihracı, alım satımı ve yapılan işlemlere ilişkin yükümlülüklerin** döviz cinsinden kararlaştırılması mümkündür.

(15) Karar menkul kıymetleri ve hizmet sunumlarını zaten kapsamamaktadır. Gerekli olmayan bir tekrar yapılmıştır.

(16) **Dışarıda yerleşik kişilerin** Türkiye’de bulunan; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, **doğrudan veya dolaylı olarak yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler** ile serbest bölgedeki faaliyetleri kapsamında serbest bölgelerdeki şirketlerin taraf olduğu **iş ve hizmet sözleşmelerinde**, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.

(16) Serbest bölgede zaten kambiyo mevzuatı uygulanamaz, cumhurbaşkanlığınca Serbest Bölgeler Kanununa göre TL ile ödeme düzenlemesi ayrı olarak yapılması gerekir. Bu husus yukarıdaki bölümlerde çekincelerimiz ile ele alınmıştır. Yabancıların Türkiye’deki bağlı ortaklıkları kapsam dışarısına çıkarılmıştır. Bu durum Türkiye’deki şirketlerin hisselerinin yabancılara devri tehlikesini de beraberinde getirmektedir. Türk sermayesi yabancı sermaye karşısında dezavantajlı duruma düşürebilecek bir uygulama. Diğer taraftan tamamı yabancı ortaklığı olup da yüzde elli biri yabancı kişiye ait olmayan şirketler bu kapsamda sayılacak mı açık değildir.

(17) Türkiye’de yerleşik yolcu, yük veya posta taşıma faaliyetinde bulunan ticari havayolu işletmeleri; hava taşıma araçlarına, motorlarına ve bunların aksam ve parçalarına yönelik teknik bakım hizmeti veren şirketler; sivil havacılık mevzuatı kapsamında havalimanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan veya yetkilendirilen kamu ya da özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar ile söz konusu kuruluşların kurdukları işletme ve şirketler ile doğrudan veya dolaylı olarak sermayelerinde en az %50 hisse oranına sahip olduğu ortaklıkların Türkiye’de yerleşik kişilerle döviz cinsinden veya dövize endeksli bedeller içeren gayrimenkul satış, gayrimenkul kiralama ve iş sözleşmeleri haricindeki sözleşmeleri akdetmeleri mümkündür.

(17) Bir istisna uygulaması daha, Bakanlığın tanım üzerinden istisna belirleme yetkisi yoktur. Gayrimenkul satış ve kiralama hariç havacılık sektörüne tüm Karardan istisna getirilmektedir.

(18) Bu madde uyarınca sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılmayan sözleşmeler kapsamında düzenlenecek kıymetli evraklarda yer alan bedellerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak belirlenmesi mümkün değildir.

(18) Sözleşmelere dayalı kıymetli evrakların döviz veya dövize endekslenmesinin yapılamayacağı açıklanmış. Ancak kıymetli evraklar (çek, senet, poliçe) soyut borç ikrarıdır. Kıymetli evrak ile ilgili itiraz ancak lehbara karşı ileri sürülebilir, bu şekilde düzenlendikten sonra ciro silsilesi ile el değiştiren kıymetli evraklara dayalı olarak hamiller dövizli kambiyo senetleri ile işlem yapmalarının önünde engel yoktur.

(19) Uluslararası piyasalarda fiyatı döviz cinsinden belirlenen kıymetli madenlere ve/veya emtiaya endekslenen ve/veya dolaylı olarak dövize endekslenen sözleşmeler, Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın 4 üncü maddesinin (g) bendi uygulaması kapsamında dövize endeksli sözleşme olarak değerlendirilir.

(19) Kararda döviz tanımı nettir. Kararda yer alamayan şekilde döviz tanımı tebliğ ile genişletilemez.

Karardaki “...döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılmaz.” hükmünden sırf “fiyatı döviz cinsinden belirleniyor” diye kıymetli madenlere ve/veya

emtiaya endekslemeyi önleyici bir ikincil düzenlemeye dayanak çıkarılması mümkün değildir.

Bizzat 32 s. Karar md 2 ile "Döviz (Kambiyo), Kıymetli Maden, Kıymetli Taşlar, Kıymetli Emtia, Menkul Kıymetler, vs" tanımlı iken Karar'da yer alan "döviz" kavramına Cumhurbaşkanlığı Kararında yer almayan diğer unsurların dahil edilmesi mümkün bulunmamaktadır.

(20) Türkiye'de yerleşik kişilerin yurt dışındaki; şube, temsilcilik, ofis, irtibat bürosu, işlettiği veya yönettiği fonlar, yüzde elli ve üzerinde pay sahipliklerinin bulunduğu şirketler ile doğrudan ya da dolaylı olarak sahipliklerinde bulunan şirketler Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın 4 üncü maddesinin (g) bendi uygulaması kapsamında Türkiye'de yerleşik olarak değerlendirilir.

(20) 32 sayılı Kararın kapsamı Kararda belirlenebilir. Yerleşiklik kavramı 2. Maddede belirlenmiştir. Bakanlığa istisna sadece bu düzenleme ile sınırlı istisna yetkisi verilmiştir, tebliğ ile karardaki tanımlar ve uygulama alanı genişletemez. Bu düzenleme ile Yurtdışında şirket kurup yabancılik unsuruna kavuşmanın önüne geçilmeye çalışılmış görünmektedir. Bunu deneyecekler için milli sermaye yabancı emanetçilere teslim edilmek durumunda kalacaktır.

(21) Bu madde uyarınca akdedilecek sözleşmelerde **istisna kapsamına alınan**, ancak Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten **önce akdedilmiş bulunan sözleşmeler de anılan geçici madde hükmünden istisnadır.**

(21) Geçici 8. Maddeye ilişkin konular 4/g maddesindeki açıklamalara atıf yapılmıştır. Bu konuda şerhlerimiz ilgili bölümde yer almaktadır.

(22) Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten önce akdedilmiş bulunan **iş makineleri dâhil taşıt kiralama sözleşmeleri anılan geçici madde hükmünden istisnadır.**

(22) İş makineleri dâhil taşıt kiralama sözleşmeleri kapsam dışına çıkartılmıştır.

(23) Bu madde uyarınca sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak karşılaştırılması mümkün

olmayan sözleşmelerde yer alan bedellerin Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesi kapsamında **Türk parası olarak taraflarca yeniden belirlenmesi zorunludur.**

(23) Geçici 8. Maddedeki belirlemenin zorunluluğuna dair vurgulama, cezai müeyyideyi işaret etmektedir.

(24) Bu madde uyarınca sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün olmayan sözleşmelerde yer alan bedeller Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesi kapsamında **Türk parası olarak taraflarca yeniden belirlenirken mutabakata varılamazsa;** akdedilen sözleşmelerde döviz veya dövize endeksli olarak belirlenen bedeller, söz konusu **bedellerin 2/1/2018 tarihinde belirlenen gösterge niteliğindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası efektif satış kuru** kullanılarak hesaplanan Türk parası cinsinden karşılığının 2/1/2018 tarihinden bedellerin **yeniden belirlendiği tarihe kadar Türkiye İstatistik Kurumunun her ay için belirlediği tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları esas alınarak artırılması suretiyle belirlenir.**

(24/1) Mevcut hali ile sözleşme serbestisi ilkesine aykırı görülen Kararda bile belirtilmeyen bir müdahalenin hukuki olmadığı tartışmasızdır. Bu düzenleme, lehine olan tarafın anlaşmamasını sağlayarak potansiyel ihtilafları daha da artıracak mahiyettedir.

Hukuk normları, “hukuki güvenlik”, “hukuki belirlilik” ilkelerine ve “geriye yürüme” yasağına uygun olmalı. 12.09.2018 tarihli Kararın uygulanmasında 02.01.2018 tarihindeki verilerin esas alması bu ilkeler yönünden de ele alınmalıdır.

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten **önce akdedilen** konut ve çatılı **iş yeri kira sözleşmelerinde** döviz veya dövize endeksli olarak belirlenen bedeller bu fıkranın **ilk paragrafına göre iki yıllık süre için Türk parası olarak belirlenir.** Ancak, Türk parası olarak belirlemenin yapıldığı kira yılının sonundan itibaren bir yıl geçerli olmak üzere; anılan paragraf uyarınca Türk parası olarak belirlenen kira bedeli, **taraflarca belirlenirken mutabakata varılamazsa, belirleme tarihinden belirlemenin yapıldığı kira yılının sonuna kadar Türkiye İstatistik Kurumunun her ay için belirlediği tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları**

esas alınarak artırılması yoluyla belirlenir. Bir sonraki kira yılı Türk parası cinsinden kira bedeli ise, taraflarca belirlenirken mutabakata varılamazsa, önceki kira yılında geçerli olan kira bedelinin Türkiye İstatistik Kurumunun belirlediği tüketici fiyat endeksi (TÜFE) aylık değişim oranları esas alınarak artırılması yoluyla belirlenir ve belirlenen Türk parası cinsinden kira bedeli bu fıkra da belirtilen iki yıllık sürenin sonuna kadar geçerli olur.

(24/2) Tebliğ tarafların serbest iradelerine müdahale etmeye devam etmektedir.

Özellikle konu taşınmaz kiralama ları olduğunda Borçlar Kanunu md 343 ve 344 aksine bir düzenleme yapılacaksa, bir Kanun aksine düzenleme yine ancak bir Kanun (veya bu güçte bir düzenleme) ile yapılmak durumundadır.

Bu fıkra hükmü, bu madde uyarınca sözleşme bedeli ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkün olmayan sözleşmelerde tahsili yapılmış veya **gecikmiş alacaklar için uygulanmaz.**

(24/3) Uygulama iyice karmaşıklaştırılmıştır. Düzenleme ekim ayı içerisinde yapılmakta uyarılama için 2.1.2018 tarihi belirlenmekte ancak bu tarihe kadar ödenmiş veya gecikmiş alacaklar kapsam dışında tutulmuştur. Bunun yerine tebliğ yürürlük tarihinden sonraki döneme isabet edecek kiralar için uygulanmak üzere denmesi daha pratik olurdu.

(25) Bu maddede, istisna tanınan tarafların mutabakatıyla yeni yapılacak sözleşmelerin Türk parası cinsinden yapılmasını veya mevcut döviz cinsinden veya dövize endeksli sözleşmelerde yer alan bedellerin Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Kararın Geçici 8 inci maddesi uyarınca Türk parası olarak yeniden kararlaştırılmasını talep etmesi durumunda sözleşmelerde yer alan bedeller Türk parası cinsinden kararlaştırılır.”

(25) İstisna tanınan taraf; muafiyet ile istisna kavramlarının da karıştırılmış olduğu anlamına gelmektedir. İstisna edilen işleme taraf olanlar ile muafiyet tanınan kişiler birlikte mi anlaşılacaktır, tartışmalı bir husus, muafiyetin yabancılara kamu kurumlarına ve TSK vakfına tanınmış olduğu açıktır. Bunların lehine olan durumlarda TL olarak belirlenmiş olması Türkiye’de yerleşik kişilerin ekonomik olarak cezalandırılması, yerli sermaye birikiminin tehlikeye girmesi anlamına gelmektedir.

Bunlar alacaklı oldukları için dövizde kalabilecekken borçlu olduklarında TL'ye dönülmesini isteyebileceklerdir.

MADDE 2 – Bu Tebliğ yayımı **(06.10.2018)** tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Tebliğ hükümlerini Hazine ve Maliye Bakanı yürütür.

Son söz: Bu düzenleme, yerli ve milli sermaye ile ülkesine güvenerek Türkiye'de yatırım ve iş yapanların aleyhine hale gelmiştir. 32 sayılı karar ile getirilen 4/g ve geçici 8. Madde düzenlemesi geri alınmalıdır.

UYARI

Makale olarak kaleme alınmış metinlerde ifade edilen görüşler, kaleme alındığı tarihte yazarın savunduğu görüşlerdir. Bu görüşler, mevzuatta meydana gelen / gelecek gelişmeler ile değişmiş olabilir. Her durumda, özellikle mevzuata yapılan yollamalar, bir başka kaynaktan daha teyit edilmeden kullanılmamalı ve ifade edilen görüşlerin, başka ortamlarda kabul görmeyebileceği gözden uzak tutulmamalıdır. Yazarın bu konuda bir taahhüdü de bulunmamaktadır. Mevzuatımızın özellikle vergi mevzuatımızın sık değiştirilen ve farklı anlayışlarla yorumlanabilen yapısı nedeniyle, herhangi bir konuda uygulama yapılmadan önce konunun uzmanlarından profesyonel yardım alınmasını tavsiye ederiz. Bu çalışmada yer alan bilgi ve açıklamalardan dolayı Av. Akın Gencer ŞENTÜRK'e sorumluluk iddiasında bulunulamaz. Çalışma ve yazılardan kaynak gösterilmek şartıyla alıntılar yapılabilir. Ancak çalışma ve yazıların bir bütün halinde kullanımı tüm ortamlar ve kullanım şekilleri için telif sahibinin yazılı iznine bağlıdır.